

Barraca de l'Alzina

Rellinars

Ubicació

Comarca: Vallès Occidental
Lloc/Adreça: L'Alzina
Alçada: 448

Coordenades:

Latitud: 41.62931
Longitud: 1.91723
UTM Est (X): 409808
UTM Nord (Y): 4609186

Classificació

Número de fitxa 08179 - 256
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Popular Modern Contemporani
Segle XVIII-XX
Estat de conservació Dolent
Notes de conservació: No conserva la coberta i s'hi ha fet foc a l'entrada.
Protecció Legal
Observacions protecció: Decret 27/2011 del Consell Comarcal del vallès Occidental
Accés Fàcil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: 08178A0070000100000OX
Autoria de la fitxa Jordi Montlló i Laura Bosch
Data de registre de la fitxa: ds., 09/02/2019 - 01:00

Descripció

Barraca de pedra seca, situada al de la carena, en la divisòria entre Vacarisses i Rellinars. Per accedir-hi cal agafar la carretera de Terrassa a Rellinars, fins al PK 13,800. Deixar a mà dreta el camí de Les Boades i agafar el trencall a mà dreta del camí de Rellinars a Can Còdol. Uns dos cents metres més endavant hi ha una bifurcació a mà dreta que cal agafar, tot passant per dessota de la línia elèctrica fins arribar a un eixamplament del camí. La barraca està situada just a mà esquerra, dissimulada pel brancatge d'un pi blanc. Es tracta d'una construcció aèria de planta circular (1,80 m de diàmetre). Per la part posterior presenta un important enderroc, tan pel que fa al mur com la coberta. És conserva una alçada màxima d'1,50 metres. El gruix de murs oscil·la entre de 0,55 m i 0,60 m. La porta, amb una llinda plana, està orientada al sud-oest. La pedra emprada en la construcció dels brancals és molt més voluminosa que no pas la de la resta. A l'interior, una part del mur ha servit per tapar parcialment la porta per la seva part interna, creant així un espai per a fer-hi foc, i a l'exterior per fer-ho servir de banc. Tant a l'interior de l'habitable com a la perifèria s'observen varis bidons d'aigua.

Observacions:

Consta inventariada per l'Observatori del Paisatge de Catalunya dins el projecte Wikipedra de construccions de pedra seca, amb el codi número 11897.

El senyor Rossendo Prunés, de Cal Rotllat en aquest indret tenia una vinya en contracte de parceria (un quart de la collita) amb el propietari de l'Alzina. Els habitants de la masia haurien conreat aquesta vinya a cavall entre els municipis de Rellinars i Vacarisses fins el 1920 aproximadament.

Història

La tècnica de la pedra seca es caracteritza per l'ús de la pedra sense treballar i sense cap material d'unió. Les irregularitats de les lloses es corregeixen amb pedruscall. La pedra només es treballa quan ha de tenir una tasca específica, com llindes o escaires. A Rellinars aquesta tècnica s'utilitza en les barraques de vinya, en les parets de marge per aterassar el terreny i també en tines.

Es tracta d'una tècnica amb uns orígens molt remots però que la seva expansió es vincula amb el creixement de la viticultura durant la segona meitat del segle XIX (SOLER i PERARNAU:1985). No hi ha testimonis, ni documentació que puguin aportar una cronologia més antiga. Els condicionants que afavoreixen l'aparició de les barraques són: un increment de l'àrea cultivable que provoca la construcció de parets de pedra seca per formar feixes; una atenció més continuada que reclama el conreu de la vinya, creant la necessitat d'aixopluc i magatzem d'eines del pagès que restarà més temps lligat al camp; i, finalment, la presència al Bages, d'un estrat rocós molt pròxim a la superfície.

La situació geogràfica d'aquestes barraques ve condicionada per la necessitat d'aprofitament de l'espai conreat. Podem trobar, per tant, barraques construïdes entre dues feixes de diferent nivell, sempre i quan siguin del mateix propietari. També podem trobar barraques enmig del camp, però es deu al mateix condicionant, ja que segurament es tracta d'una franja del camp rocosa o de difícil utilització pel conreu. Finalment, també podem trobar les barraques en un racó del camp, on s'amuntegaven les pedres extretes de llaurar, o fora del camp semi excavades en un marge. Segons la tipologia de la seva construcció, poden ser de planta circular o quadrangular i poden ser construccions isolades o estar adossades en un marge o altra construcció. La volta de les de planta circular es fa per aproximació de fileres. En canvi, les de planta quadrangular poden tenir la volta per aproximació de fileres o en base a un sistema piramidal. Pel que fa al tema dels constructors, es pot parlar de tres teories: l'existència de quadrilles de "barracaires" itinerants, els "sardans", o el propi pagès. L'existència del sardans s'ha recollit en el treball de Soler i Perarnau (1985) gràcies a un informant que situa aquests personatges a finals del segle XIX. Es tracta d'homes procedents de la Cerdanya, segurament la part alta de la Cerdanya, que oferien els seus serveis per a la construccions de pedra seca, com activitat complementària en èpoques climatològicament adverses en el seu lloc de residència.

Bibliografia

- PLANS MAESTRA, Jaume (2009). Arquitectura tradicional rural en pedra seca a la comarca del Bages. Ajuntament de Bellpuig i Publicacions d l'Abadia de Montserrat.
- RECULL HISTÒRIC DE MURA (2017). Pedra seca, pedra viva. Patrimoni vitícola i desenvolupament econòmic. Ponències i comunicacions de la IX Trobada d'Estudis per a la preservació del patrimoni de la pedra seca als Països Catalans.
- RIPOLL, Ramon, coord. (2010). La pedra seca. Evolució, arquitectura i restauració. Col·lecció Arquitectura tradicional, vol. 3. Edicions Brau. Figueres.
- SOLER i BONET, Josep M. i PERARNAU i LLORENS, Jaume (1985). "Les barraques de vinya al terme municipal d'Artés (Pla de Bages)"; dins Dovella, núm. 17. Manresa, pàgs. 37-43.
- SOLER i BONET, Josep M.(1987). "Barraques i tines, construccions per a la vinya"; dins Dovella, núm. 24. Manresa.
- SOLER i BONET, Josep M.(1988). "La tècnica de la pedra seca. La construcció popular"; dins Dovella, núm. 29. Manresa, pàgs. 47-52.
- SOLER i BONET, Josep Maria (2000). "La construcció en pedra seca, arquitectura, patrimoni i tradició"; dins Dovella, núm. 70. Manresa, pàgs. 9-11.

